

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Der hulpelozen Hulp

Samuël nu nam een steen, en stelde die tussen Mizpa en tussen Sen, en hij noemde diens naam Eben-Haëzer; en hij zeide: Tot hiertoe heeft de Heere geholpen". 1 Samuël 7:12

Het lijkt in dit Schriftgedeelte te gaan om een simpele gedenksteen, een herinneringsteken aan een veldslag uit het grijze verleden, zoals er zoveel zijn in deze wereld. Nu hebben zulke momenten zeker hun betekenis. Ze herinneren ons voortdurend aan belangrijke gebeurtenissen die wij niet mogen vergeten. Omdat we zo snel leven, verwaagt het verleden in ons geheugen toch al zo spoedig...! Toch is hiermee de betekenis van deze woorden niet uitgeput. Het gaat bij deze steen "Eben-Haëzer" om meer dan alleen een historisch moment. Deze gedenksteen herinnert ons aan de grote daden van God. Hier heeft Hij laten zien wie Hij is en wie Hij blijft, de eeuwen door: der hulpelozen Hulp!

Een blik terug.

We kunnen dat duidelijk zien als we bij deze steen een blik slaan in het verleden. Dan moeten we verder teruggaan dan dit Schriftgedeelte. De naam "Eben-Haëzer" komt namelijk al enkele hoofdstukken eerder in het boek Samuël voor (vgl. 4:1; 5:1). Zo heet dan de plaats waar de verschrikkelijke veldslag tussen Israël en de Filistijnen woedde, waarbij de ark in vijandelijke handen viel en de beide zonen van Eli de dood vonden. Nu is het nogal omstreken of die bloedige strijd op precies dezelfde plaats is uitgevochten, waar later deze steen is opgericht, maar zelfs al zou dat niet het geval zijn, is de overeenkomst in namen uiterst veelzeggend. De schrij-

ver van het eerste boek Samuël wil er op zijn minst mee zeggen, dat er innerlijk verband staat tussen de nederlaag van Israël in hoofdstuk 4 en de oprichting van de steen in dit bijbelgedeelte. In de veldslag bij Eben-Haëzer (hoofdstuk 4:1 vv) wordt Israël zwaar gestraft voor zijn afval van de levende God en zijn mateloos zelfvertrouwen. Maar wanneer Samuël deze gedenksteen de naam Eben-Haëzer geeft, is Israël inmiddels teruggekeerd tot de dienst van de HEERE en verwacht het alle hulp van Hem. In dit hoofdstuk lezen we hoe het zover gekomen is. Onder de verpletterende nederlaag bij Eben-Haëzer en de overheersing van de Filistijnen die daarop volgde, kwam Israël aanvankelijk niet tot verootmoediging. Ook de prediking van Samuël bleef blijkbaar lange tijd zonder vrucht (vgl. 4:1). Na twintig jaar komt er echter verandering. Er ontstaat een wonderlijke beroering onder het volk. Mannen, vrouwen en kinderen gaan de HEERE achterna klagen (vs 2). Met deze opmerkelijke uitdrukking zal bedoeld zijn, dat zij erover klagen dat de Heere van hen geweken is. Tegelijk komt in deze woorden ook uit dat zij berouw hebben over hun zonden. Ze klagen zichzelf aan: zij hebben God verlaten en dat is de oorzaak van alle ellende die over hen gekomen is sinds de nederlaag bij Eben-Haëzer. Uit alles blijkt ook dat dit berouw geen oppervlakkig karakter draagt. Ze kunnen het bij de dienst van de vreemde goden niet meer vinden. De Baäls en de Astaroths moeten de deur uit (vs 3, 4). Onder leiding van Samuël wordt vervolgens een dag van verootmoediging en gebed in Mizpa gehouden. Daar wordt het openlijk en van harte beleden dat ze tegen de

Heere gezondigd hebben. Hun berouw over de zonden die ze gedaan hebben wordt zelfs zichtbaar. Er wordt een overvloed aan water geput en voor Gods aangezicht uitgegoten. Zo gieten de Israëlieten in Mizpa in oprecht verdriet hun hart uit voor de HEERE. "Wij hebben tegen U gezondigd" (vs 6). Dit uitgegoten water is bovendien het symbool van hun volkomen afhankelijkheid en volstreekte overgave aan de Heere van wie zij nu alle hulp verwachten (vgl. o.a. Klaagliederen 2:19). Als er in de benauwenis van onze tijd iets nodig is, dan is het wel deze verootmoediging voor God. Wanneer we beseffen wie de Heere is en wie wijzelf zijn, is er alle reden om diep te buigen. Wij hebben immers tegen God gezondigd. Wij hebben Hem bedroefd en vertoornd, misschien al vele, vele jaren. We worden geroepen om dat oprecht voor de Heere te belijden. Dat is nodig voor ons persoonlijk, maar ook gemeentelijk en kerkelijk... De Heere wacht op mensen die hun levensnood voor Hem uitstorten en eerlijk belijden. "Wij hebben tegen U gezondigd". Als mensen zo voor God buigen komt daar meestal wel van alles op af! Satan wil niet dat mensen in hun nood en schuld Gods hulp en genade inroepen. Dat is een bedreiging van zijn macht. Daarom zal hij geen middel onbeproefd laten om mensen in hun gebeden te verstoren. Hier zijn het de Filistijnen die door hem gebruikt worden. Ze hebben van die bijeenkomst daar in Mizpa gehoord. Waarschijnlijk vermoeden ze dat Israël is samengekomen om in opstand te komen. Hoe dat ook zij, ze trekken gewapend op om de biddende schare uiteen te slaan. Grote vrees golft door de vergadering in Mizpa, als men van de naderende dreiging hoort. Maar in hun vrees zoeken ze nu hulp bij God.

Een blik omhoog.

De Israëlieten doen een dringend beroep op Samuël, de knecht van God,

om voor hen te bidden tot de Heere, opdat Hij hen zou verlossen uit de hand van de Filistijnen. En inderdaad, Samuël gaat bidden. Maar niet zonder dat er een offer gebracht is. Een lam, een jong lam nog, wordt geslacht. Het moet als brandoffer dienen. Maar we lezen niet dat de voorschriften die voor het brandoffer golden stipt worden opgevolgd (zie Lev. 1). Zo'n offer moest namelijk in stukken gedeeld worden. De stukken worden dan in vaste orde op het altaar geschikt. Sommige delen moesten ook met water worden gewassen. Maar van al die voorbereidingen lezen we hier niets. Blijkbaar moest alles met grote haast gebeuren. De troepen van de Filistijnen waren kennelijk al heel dichtbij. Snel wordt het lam geslacht. Daar ligt het – in zijn geheel – op het altaar (vs 9). Nu zijn er nog al wat Schriftverklaarders die van mening zijn dat die woorden “in zijn geheel”

hier eigenlijk overbodig zijn. Maar wordt in deze woorden niet juist een treffende symboliek zichtbaar? Want daar ligt het lam, ongebroken, op het altaar. Zo lijkt het sprekend op het paaslam. En als het vuur wordt aangestoken is het alsof het paaslam geheel aan de Heere wordt geofferd! Dat zal daar in Mizpa een aangrijpend gebeuren geweest zijn: Samuël naast het rokende altaar met opgeheven handen biddend om hulp van Israëls God. Er gaat ook een aangrijpend getuigenis van uit voor ons. Samuël kon immers niet bidden voor het volk zonder offer. Nu wijst dat geofferde lam op het grote Paaslam, de Heere Jezus Christus. En wij kunnen slechts bidden door te pleiten op Zijn offer. Bij ons is geen enkele reden aanwezig, waarom de Heere ons gebed zou verhoren. Wij hebben alles tegen, want we zijn zondige mensen. Bovendien zijn we machteloos en hulpeloos. We weten zelfs niet eens hoe we bidden moeten. Desondanks worden we hier gemaand om biddend tot de Heere te vluchten, pleitend op het bloed van het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt. Dat gebed verhoort God ook. Door een geweldig noodweer verslaat Hij Zelf de Filistijnen (vs 10). Israël komt daar helemaal niet aan te pas. Zij behoeven de verslagen vijanden alleen nog maar te achtervolgen, om hen te vernederen en een rijke buit te behalen. Hier laat de Heere zien dat alle hulp en redding alleen van Hem komt. De Schrift onderstreept dat telkens weer. Het heil is des HEEREN! (zie Psalm 3:9; Jona 2:9). Zeker, Hij wil de wonderen van Zijn verlossing schenken op het gebed. Maar Hij laat ook in al Zijn wonderdaden zien, dat het hier gaat om de volstrekt soevereine werken van Zijn hand.

Een blik vooruit.

Het verwondert ons niet dat Samuël dankbaar een gedenksteen opricht, als deze gebeurtenissen voorbij zijn. Deze steen staat bij het altaar en verwijst naar wat God uit genade en om het offer heeft willen doen. Dat wordt ook duidelijk in de naam “Eben-Haëzer”. Letterlijk betekent dat “Steen ter Hulp”. De bedoeling daarvan is in de eerste plaats zeker, dat dit gedenkteken eraan herinnert hoe God toen heeft willen helpen. Maar in de gebeurtenissen die toen en daar plaats vonden, laat de Heere toch ook zien Wie Hij is en blijft tot in alle eeuwigheid. Hij is de Helper van hen die hulpeloos tot Hem vluchten. In dit verband is het opmer-

kelijk dat Hij zo dikwijls in de Schriften “Hulp” of “Helper” genoemd wordt (vgl. Psalm 33:20; 70:6; 115:9, 10, 11). Dit wordt trouwens ook nog onderstreept in de uitleg die de schrijver van het eerste boek van Samuël aan deze naamgeving toevoegt: “tot hertoe” op twee manieren kunnen lezen: als plaatsaanduiding en als tijdsaanduiding. Als aanduiding van plaats betekent zij letterlijk: tot (aan) deze plaats heeft de Heere ons willen helpen. Als aanduiding van tijd wijzen deze woorden erop, dat God tot dit moment geholpen heeft. In beide verklaringen ligt er een opening naar de toekomst. De God Die tot deze plaats en tot dat moment hulp geboden heeft, wil voor Israël en voor heel Zijn kerk ook in de toekomst een Helper zijn. Daarbij heeft de steen “Eben-Haëzer” echter ook iets van een waarschuwende vinger. Hij betuigt ons namelijk dat God in Zijn genade wil helpen, “mits wij niet weer op het spoor der dwaasheid treden”. We worden gewaarschuwd, om niet weer in dat oude kwaad van afgoderij, van onze eigenzinnigheid en ongerechtigheid te vervallen. Zo staat de gedenksteen “Eben-Haëzer” voor ons. Neen, het gaat hier niet om een historisch monument, waardoor de daden van mensen “levend” gehouden moeten worden. Het is veelmeer een monument uit de heilshistorie, dat ons vermanend en vertroostend betuigt, dat “der hulpeloze Hulp” degenen die het van Hem verwachten niet wil verlaten, ook vandaag niet!

Ds. A. Baars

Van de administratie

Ondanks de aangebroken vakantietijd kwamen er in de afgelopen veertien dagen voor f. 265,- aan giften binnen. Bovendien konden wij nog verschillende nieuwe abonnees inschrijven, waaronder enkelen, die door kerkenraden en lezers werden opgegeven. Met een veertiendaagse groet,

P.J. Boers

Van de redactie

Inhoud.

In dit nummer van ons blad treft u een meditatie aan van ds. Baars over 1 Samuel 7: 12. Ook treft u een verslag aan van de bevestiging en intrede van

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-8509558.

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,75 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

ds. P.D.L. Visser te Ouderkerk a/d Amstel. We wensen ds. Visser alsmede de kerkenraad en de gemeente van Ouderkerk a/d Amstel van harte Gods zegen toe.

Zendingsdag Elburg.

D.V. Woensdag 25 juli a.s. Zendingsdag Chr. Geref. Kerk. Plaats: Geref. Kerk aan de Vrijheidsstraat te Elburg.

Aanvang 's morgens om 10,30 uur.

Sprekers: Ds. M.C. Tanis, Werkendam en ds. K. Visser, Werkendam.

Aanvang 's middags om 14.00 uur.

Sprekers: Ds. A.A. Egas, Urk en ds. A. Simons, Goudswaard.

De zendingsdag in Elburg mag zich altijd in een goede belangstelling verheugen. In de vakantietijd is het een goede zaak ook extra tijd te nemen voor de dingen van Gods Woord. Een goede gelegenheid daarvoor is het bezoeken van de zendingsdag in Elburg. Vele vrienden en bekenden ontmoeten elkaar op zo'n dag. Het Woord Gods staat centraal. Moge de Heere Zijn zegen verbinden aan deze dag.

Stichting Kom Over En Help

OP vrijdag 29 juni jl. opende Kom Over En Help haar nieuwe pand aan de Watergoorweg 75a te Nijkerk. Het pand- met meer kantoorruimte en een grote loods- werd officieel geopend door de voorzitter van het bestuur dhr. D. v.d Noort. Voordeel van het nieuwe pand is dat kantoor en loods nu op hetzelfde terrein staan. Vrijwilligers zijn

nog steeds heel belangrijk in de organisatie en plaatselijke comite's zijn actief. Veel van de vrijwilligers waren aanwezig bij de opening van het pand. We hopen van harte dat de hulp die door Kom Over En Help alsook door andere stichtingen geboden wordt aan kerken en christenen in Oost- Europa door de Heere rijk gezegend mag worden.

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand

We willen u alvast de datum doorgeven van de volgende ontmoetingsdag: D.V. Zaterdag 29 september Urk.

LCJ

D.V. Jeugdappel van het Landelijk Contact Jeugdverenigingen Christelijke Gereformeerde Kerken (LCJ) zaterdag 20 oktober 2001.

Verschijningsdata volgende nummers.

In verband met de vakantietijd zal ons blad wat minder vaak verschijnen. Nr. 16 zal 9 augustus verschijnen en nr. 17 zal 6 september verschijnen. Nr. 18 zal dan weer gewoon na veertien dagen verschijnen op 20 september. Dit alles D.V. Zouden de scribenten er zorg voor willen dragen dat de copy uiterlijk de donderdag voorafgaande aan de verschijningsdatum bij de redactie of bij de drukker is? Bij voorbaat hartelijke dank voor de medewerking.

AvH.

De koning stelt de duivel voor. De vrouw is Maria, de moeder van de Heere Jezus. Zo maakte hij Jezus tot zoon van de duivel en Maria. De harten en ruiten stellen het bloed van de Heere Jezus voor. De joker, de dwaas of grappenmaker, stelt de Heere Jezus voor. Schoppen en klaveren duiden de vervolging en vernietiging van de heiligen aan. Er is sprake van tientallen kaarten, waardoor de spot met de tien geboden duidelijk wordt. Het is de bedoeling door het kaartspel de hartschichten op te wekken, de duivel te aanbidden, Christus en de heiligen te vloeken en Maria te bespotten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in vroeger dagen het kaartspel werd aangeduid als het prentenboek van de satan.

Bezwaren.

In de christelijke encyclopedie uitgegeven in 1925 staan dienaangaande behartenswaardige zaken opgetekend. De schrijver over dit onderwerp in de christelijke encyclopedie is dr. C.N. Impeta. Er wordt in het artikelje van Impeta opgemerkt dat er meerdere bezwaren tegen het kaarspel kunnen worden ingebracht.

Het eerste bezwaar is dat het kaartspel wijst op een bankroet van gedachten. Wie in een gesprek niets meer met anderen heeft uit te wisselen, grijpt naar de kaarten. Het is dus een teken van geestelijke armoede als er naar dit spel wordt gegrepen. Het is een middel tot ontspanning of vermaak dat getuigt van innerlijke leegheid. Is gesprek en het samen iets doen in gezinsverband niet veel beter dan het kaartspel?

Een tweede bezwaar is dat het kaartspel behoort tot de geluks- of hazardspelen. Er is geen gelijk begin. Tijdens het verloop van het spel komt zeker scherpzinnigheid te pas, maar het begin van het spel is louter een kwestie van toeval. Het hangt af van het toeval welke kaarten men krijgt. Er kan sprake zijn van een grote bekwaamheid in het kaartspel, terwijl men door het slechte begin toch verliest. Het gevaar van afgoderij en bijgeloof ligt op de loer. Afgodisch wordt vertrouwd op het fortuin (godin Fortuna) en bijgelovig wordt vertrouwd op het geluk. Is iemand doorlopend ongelukkig in het spel, dan wordt hij op zijn minst humeurig en het kan zelfs aanleiding geven tot vloeken. Dam- en schaakspel zijn bijvoorbeeld heel anders. Dit zijn geen geluks- of hazardspelen. Bij deze spelen gaat het om inzicht en vaardigheid. We lezen in de christelijke encyclopedie bovendien dat de

Kaartspel

Meer dan eens horen en hoorden we de vraag stellen welke argumenten er tegen het kaartspel zijn in te brengen. We dachten er goed aan te doen hier iets over te schrijven in een artikelje. Wie zich nog nooit met het kaartspel heeft beziggehouden zij gewaarschuwd. Wie zich er helaas wel mee bezig houdt of mee bezig heeft gehouden krijgt niet alleen stof tot nadenken, maar krijgt argumenten in handen om ermee te stoppen of er nooit meer opnieuw aan te beginnen. We hopen dat door middel van dit artikelje het duidelijk zal zijn dat we ons verre hebben te houden van het kaartspel en indien we ons er mee bezig houden dat we met dit spel hebben te breken.

Oorsprong.

De gegevens aangaande de oorsprong van het kaartspel ontleen we aan een artikelje van ds. J.M. Kleppe, predi-

kant van de Gereformeerde Gemeente. Het kaartspel is al heel oud. Oude geschriften uit China, India en Egypte maken er al melding van. Niet overal zijn de afbeeldingen en het aantal kaarten gelijk. De afbeeldingen zijn heel verschillend. Bijna alle onderdelen van het leven komen op de afbeeldingen voor. Van de duivel tot de spot met het christendom. Het meest zotte en spotachtige wordt afgebeeld, tot onzedelijke voorstellingen toe. Ook in Europa is het kaartspel al heel lang bekend. Het is waarschijnlijk in 1392 ontworpen voor het persoonlijk gebruik van de toenmalige koning van Frankrijk, die geestesziek was. In ons land is het kaartspel ongeveer 600 jaar geleden ingevoerd. De ontwerper in Frankrijk was een zeer slecht mens, die zich om God noch gebod bekommerde. Hij misbruikte bijbelse figuren voor zijn ontwerp.

gereformeerde ethiek in het kaartspel een spelen met het lot ziet, een misbruik van het heilige lot, dus ten diepste een misbruik van de voorzienigheid Gods, Die ook over het lot gaat. Ik weet wel dat velen die het kaartspel beoefenen dit niet met de bedoeling doen om het lot te misbruiken, maar in het wezen van de zaak kunnen we hier toch niet omheen. De Bijbel spreekt ten deze duidelijke taal. We lezen in Spreuken 16: 33 *Het lot wordt in den schoot geworpen, maar het gehele beleid daarvan is van den HEERE.* De kanttekening tekent hierbij aan: *"Te weten, die door Zijn voorzienigheid het lot zo bestuurt gelijk Hij wil dat het valt, zulks dat hier niets geschiedt bij geval of blind avontuur."* In Numeri 26: 55 lezen we dat het land Kanaan naar het lot zal worden verdeeld. In Handelingen 1: 25 lezen we dat Matthias door het lot is aangewezen om de plaats van Judas in te nemen. We lezen in Spreuken 18: 18 *Het lot doet de geschillen ophouden en maakt scheiding tussen machtigen.* In Jozua 7 lezen wij dat Achan door het lot werd aangewezen. Het is dus niet zomaar iets als er gebruik wordt gemaakt van het lot.

Een derde bezwaar is dat de wereld zich van het spel heeft meester gemaakt. Het is een door en door werelds spel, waarvan men zich dient te onthouden, ook al zou men de bezwaren, die wel degelijk gelden, niet geheel onderschrijven. We willen er zelf aan toevoegen dat ook op dit gebied dient te gelden: Gij geheel anders. Er dient ook in dit opzicht verschil met de wereld zichtbaar te zijn. Laten we ons daar niet voor schamen.

Een vierde bezwaar is dat het dikwijls een spelen om geld wordt. Dan wordt door dit spel de hebzucht en de begeerte gevoed. De begeerte wordt gevoed zich ten koste van de naaste te verrijken. Op een onrechtmatige manier wil men het eigendom van een ander verwerven. Zo brengt het kaartspel geen ontspanning, maar angstige en nerveuze spanning. In mindere of in meerdere mate wordt de begeerte om te winnen gewekt. Dit is zonde tegen het tiende en het achtste gebod. Ook wordt het gevaar signaleerd dat er door middel van dit kaartspel om geld een tegenzin ontstaat in gewone dagelijkse arbeid ter voorziening in de levensbehoeften. Het artikeltje in de christelijke encyclopedie haalt een werk aan dat vertaald is uit het Duits waarin het volgende wordt gesteld: *"een gezellig kaartkransje, al is het dan om wat cen-*

ten, is in elk geval te verkiezen boven al dat zouteloos gebabbel en gepraat over anderen." Dit wordt een oppervlakkig oordeel genoemd. Terecht stelt de christelijke encyclopedie dat met de ene fout de andere niet kan worden goedgepraat.

Afwijzing.

Er zijn heel wat bezwaren tegen het kaartspel in te brengen. Bovendien is de oorsprong van het kaartspel zeer bedenkelijk. Laten we deze zaken ter harte nemen en op ons in laten werken.

Het boek Daniel

De geschiedenis van Daniel en zijn drie vrienden aan het hof van Babel is heel bekend. Er liggen veel lessen in met betrekking tot de tijd die wij meemaken. Ook in de donkerste tijden is het mogelijk dicht bij de Heere te leven. Aan zo'n leven verbindt de Heere Zijn zegen. Enkele zaken willen wij in dit artikeltje naar voren brengen mede aan de hand van datgene wat ds. Budding ons voorhoudt in de Bijbellezingen over het boek Daniel. Het is een goede zaak dat ds. Budding zich niet heeft beperkt tot het eerste gedeelte van het boek Daniel. Ook het tweede gedeelte, wat moeilijker is om te verstaan, wordt behandeld.

Geen compromis.

Het is verleidelijk een compromis te sluiten in de wereld waarin wij leven. Het is gemakkelijk in bepaalde omstandigheden toe te geven. Het is moeilijk standvastig te zijn. We lezen in het boek Daniel van vier jongemannen die naar Babel zijn weggevoerd: Daniel en zijn drie vrienden. De drie vrienden van Daniel hadden mooie, betekenisvolle namen: Hananja betekent 'God is genadig', Misael betekent: 'Wie is als God?' Azarja betekent: 'De Heere helpt.' Maar hun namen moesten veranderd worden. Ook de naam van Daniel moest veranderd worden. Daniel betekent: 'God is mijn Rechter.' Daniel werd Beltsazar genoemd, Hanasa werd Sadrach, Misael werd Mesach en Azarja heette voortaan Abed-nego. Als we die nieuwe namen bezien, merken we dat overal de Naam van God eruit is gehaald. Ze kregen Babelse, Chaldeeuse namen. Zo moet ook in onze tijd de Naam van God weg. Enkele jaren geleden werd de naam van God geschrapt uit de troonrede. Terecht trekt ds. Budding de lijn naar eigen

We dienen dit spel dan ook af te wijzen. We hopen van harte dat dit spel niet in onze huizen wordt aangetroffen. Of als het onverhoopt toch aanwezig zou zijn, dat dit artikeltje u de ogen opent dat dit spel niet bij ons in huis dient te zijn. Een spel met een dusdanige achtergrond en bedoeling dient beslist afgewezen te worden. Laten we onze handen niet uitstrekken naar een spel dat ontworpen is om God te lasteren.

Ds. A. van Heteren

hart. Het leeft van nature in ieders hart: Geen God en geen meester. Het is een wonder als in ons hart Babel wordt afgebroken en Jeruzalem wordt opgebouwd. Op dat wonder lopen de golven van ongeloof en afgoderij stuk. We zien dat bij de vier jongelingen in Babel. Zij weigeren zich te verontreinigen met de stukken van de spijs des konings. Wie met bepaalde zaken niet meedoet, wordt vaak 'wettisch' genoemd. Ds. Budding schrijft op blz. 21 Als je niet mee kunt doen met de wereldse gewoonten, met de gewoonten van Babel, met de spijs van Babel, met het vermaak van Babel, met de kleding van Babel en noem verder maar op, dan krijg je al spoedig het etiket 'wettisch' opgeplakt. Maar ten onrechte. De gehoorzaamheid aan de wet des Heeren ging deze jongelingen boven alles. De zonde was hen bitter. Zij konden en mochten niet anders. Dit bevat een boodschap voor onze tijd. We moeten geen compromis sluiten en meedoen met deze tijd, maar vast en pal staan op het Woord. Alleen daar is zegen op te wachten.

Staande gebleven.

Hetzelfde zien wij later in het dal van Dura. Nebukadnezar heeft een geweldig groot gouden beeld laten oprichten in het dal van Dura. Dat beeld moest ingewijd worden. Duizenden bij duizenden zijn genodigd. Veel instrumenten zouden hun muziek laten horen. Als de muziek zou klinken, moest ieder buigen. Wie niet neerbuigt zal in de oven geworpen worden. Hier zien we twee kenmerken van de valse godsdienst: Massapsychose, dat wil zeggen dat men de massa onder bekoring wil brengen en in zijn macht probeert te krijgen; het tweede is de angst. De drie vrienden van Daniel hebben niet geprobeerd zich te verstoppen en stie-

kem weg te blijven. Zij hebben de wet-tige overheid gehoorzaamd zover dat mogelijk was. Maar zij weigerden te buigen voor het gouden beeld en zijn daar niet beschaamd mee uitgekomen. Hier ligt voor ons een les in. We zijn gesteld in deze maatschappij. We zullen kleur moeten bekennen en al meer alleen komen te staan. We lezen op blz. 81: We moeten daar zijn, waar onze plaats is, waar we krachtens ons ambt en beroep horen. We moeten daar zijn om te getuigen van de Naam des Heeren. De drie vrienden van Daniel hebben geen compromis gesloten in het dal van Dura. Ze hebben niet gezegd: Laat ons voor de vorm neerknielen, we menen het in ons hart toch niet. Ze hebben in dit alles op de Heere vertrouwd en zijn niet beschaamd uitgekomen. Wie het vandaag van de Heere mag verwachten, zal ook niet beschaamd uitkomen.

Open vensters.

Toen het verboden werd tot God te bidden is Daniel er toch mee doorgegaan. Driemaal per dag zocht hij het aangezicht des Heeren in gebed. Daartoe ging hij in zijn opperzaal. Het ware gebedsleven mocht door hem beoefend worden. De vraag dient gesteld te worden: Zoeken wij in de eenzaamheid het aangezicht des Heeren in gebed? Is het niet de armoede van onze tijd dat er zo weinig echt gebedsleven is? Daniel ging met het doodvonnis op zak naar de opperzaal. Terecht wijst ds. Budding erop dat wij allen ons doodvonnis op zak hebben. Zou het dan niet nodig zijn de Heere aan te lopen als een waterstroom? Daniel was Gode meer gehoorzaam dan de mensen. Hij kwam uit voor de dienst des Heeren. De vijanden hadden het op zijn ondergang voorzien. Waar zijn wij in de eenzaamheid mee bezig? Zouden ze ons biddende en smekende kunnen vinden op onze kamer of waar dan ook? We weten het vervolg. Daniel werd in de leeuwenkuil geworpen, maar de Heere sloot de muil der leeuwen toe. We lezen op blz. 160 Kan ik u niet jaloers maken? Kan ik u niet opwekken die God van Daniel te zoeken, alles te laten schieten, de hemel te bestormen, biddende en smekende om door Hem gevonden te worden, door hem begenadigd te worden en als een Daniel gered te worden? De toekomst van Gods Kerk is eeuwig goed. Daarentegen zal de weg der goddelozen vergaan. De vijanden werden een prooi van de leeuwen.

Tweeërlei ontwaken.

In Daniel 12 wordt de dag van de wederkomst getekend. Een zaak waar veel te weinig rekening mee gehouden wordt. We lezen in Daniel 12: 2 "En velen van die, die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken, dezen ten eeuwigen leven en genen tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing." Ook naar het lichaam zullen Gods kinderen eeuwige heerlijkheid ontvangen. Hier vaak veracht, bespot en opgejaagd. Dan eeuwige heerlijkheid ook naar het lichaam. Geen zwakheid en ziekte meer. Maar er zal ook een andere werkelijkheid zijn. Wie het beeld van de satan is blijven dragen, wie aan de zonde is blijven vasthouden, zal opgewekt worden tot versmaadheden en tot eeuwige afgrijzing. Mag u het einde van uw aardse leven onbevreesd tegemoet zien? Daniel mocht aan het einde van zijn leven gaan rusten. Maar hij zal ook weer opstaan in het einde der dagen. We lezen op blz. 357 Het graf is niet verschrikkelijk voor allen die met

Christus begraven zijn en met Hem zijn opgestaan tot een nieuw leven. Het graf is de laatste rustplaats. Daar wacht het lichaam op de dag dat ziel en lichaam verenigd zullen worden, om dan God voor eeuwig groot te maken. Dat is hun lot. In het einde der dagen krijgt God Zijn volk terug en dat volk krijgt voor eeuwig zijn God terug. Dan zal God weer zijn alles en in allen. Zalig zij die de Rechter als hun Redder mogen verwachten.

N.a.v. Ds. D.J. Budding, Geopende vensters, Overdenkingen bij het Bijbelboek Daniel, 359 blz., f. 39,95 (na 1 aug. f. 49,95), Uitgeverij 'de Ramshoorn', Goes. Er zijn aan de 18 bijbellezingen gespreksvragen toegevoegd die geschikt zijn voor persoonlijk Bijbelonderzoek en ook gebruikt kunnen worden in verenigingsverband. Moge de Heere het lezen van deze overdenkingen tot onderwijs stellen in een tijd die al meer op de tijd van Daniel gaat lijken.

AvH

Ouderkerk a/d Amstel

Vrijdag 29 juni jl. was een blijde dag voor de gemeente. Na een vacature van 2 jaar kreeg de gemeente weer een eigen herder en leraar. Kandidaat P.L.D. Visser, geboren en getogen in Scheveningen, werd bevestigd in het ambt van dienaar des Woords. De bevestiger was Prof. Dr. T.M. Hofman. De beide diensten werden gehouden in de Ned. Herv. Kerk van Ouderkerk. De tekst voor de bevestigingsdienst was 2 Timotheüs 3:14 en 15: "Maar blijft gij in hetgeen gij gehoord hebt, en waarvan u verzekering gedaan is, wetende van wie gij het gehoord hebt; en dat gij van kinds af de heilige Schriften geweten hebt, die u wijs kunnen maken tot zaligheid, door het geloof, hetwelk in Christus Jezus is". Het thema van de prediking was: Blijf getrouw aan het Woord. Prof. Hofman sprak allereerst over een indringend appèl. 't Gaat om het woord blijven, blijven bij het Woord, dat door en door betrouwbaar is. Dit is een appèl op de kandidaat en op ons allen. Want hier staat of valt de kerk. De boze begeert het fundament om te stoten. De heilige Schrift wordt aan alle kanten aangerand. De heilsfeiten worden onder kritiek gesteld. 't Is geworden "een verhaal dat gaat". Hoe noodzakelijk is het om te blijven bij het Woord. In Timotheüs' leven werd

het zaaiwerk van grootmoeder Loïs en moeder Eunice gezegend. De grote daden van de Heere hebben ze doorgegeven. De jonge Timotheüs leerde ademen in de sfeer van de Schrift. Kand. Visser heeft ook veel meegekregen, van ouders, van Scheveningen, van Apeldoorn. Blijf klein dan ben je al meer bruikbaar, en weer dat de kerk van 2001 in verbondenheid staat met de kerk van alle eeuwen, zo sprak Prof. Hofman. Er is ook de belofte van het Woord. Het maakt wijs tot zaligheid. Door het Woord kennis, en die kennis betreft de verlossing van zondige mensen: de schuld Uws volks die uit Uw boek gedaan wordt. De Heilige Geest verheerlijkt Christus. Hij doet geloven, en geloven is je leven verliezen aan de Heere. Loïs en Eunice hebben de Christus der Schriften gezien en omhelsd. Hij is wijs die door de dwaasheid der prediking gelooft. 't Woord gaat door de dienaar van het Woord heen, en hij geeft het door. Hoe meer je uitdeelt hoe rijker het wordt. Prof. Hofman wenst kerkenraad, gemeente en predikant toe als bedelaars te zijn, en om samen te luisteren naar de stem van de goede Herder. Na het stellen van de vragen van het bevestigingsformulier klonk met krachtige stem "ja, ik van ganser harte". Prof. Hofman sprak nog een

persoonlijk woord. Ook namens hen die onderwijs geven in Apeldoorn. Hij wekte de gemeente en de kerkenraad op om de dienaar met blijdschap te ontvangen. Hij citeerde de woorden van het formulier: "en de vreze Gods zal komen in uw huizen". Dan, zo zei hij, zal de gemeente uitstralen hetgeen ze heeft ontvangen. Het ontroerende moment brak aan. Ds. Visser lag geknield onder de geopende Bijbel. Toen had de handoplegging plaats. Naast de bevestiger deden daaraan mee een zestal predikanten. Daarna werd Ds. Visser staande toegezongen: "Dat 's Heeren zegen op u daal....".

's Avonds kwamen we opnieuw bijeen. Toen deed Ds. Visser zijn intrede. Schoon klonk op de zang aan het begin: "... Beminlijk Vorst, Uw schoonheid, hoog te loven....". de levende werd er levendig van! Ds. Visser preekte over 2 Tim. 4:1 en 2: "Ik betuig dan voor God en de Heere Jezus Christus, Die de levenden en de doden oordelen zal in Zijn verschijning en in Zijn Koninkrijk: Predik het Woord, houd aan tijdiglijk, ontijdiglijk, wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer". Ds. Visser begon met de vraag: "wat moet een dominee eigenlijk doen, in de 21ste eeuw en in de randstad. Wie zit er te wachten op het Evangelie?" Paulus zegt: "predik het Woord". Deze drie woorden vormden het thema van de prediking. We luisterden naar de klem, de inhoud en de uitvoering van deze opdracht. Paulus zou weldra als martelaar sterven. Maar het werk was nog niet klaar. Predikers zijn Gods medewerkers. Ze staan onder de klem van hun opdracht. Als het werk klaar is dan komt Hij, de Heere Jezus. Dan zullen we allen voor Hem staan om geoordeeld te worden. Nu hebben ze te prediken. Als Ezechiël te waarschuwen, want het bloed zal van hun hand geëist worden. Ze zijn maar kleine mannetjes uit het stof genomen, maar hun arbeid is geen zinloos geploeter. Daardoor is de Geest bezig om naar Christus te brengen.

Sprekend over de inhoud van de opdracht wees Ds. Visser op de "klinckert", die slaande op een gong vroeger door de straten van Scheveningen ging om belangrijke zaken bekend te maken. Zo ook de prediker, want ieder moet het weten. Timotheüs mocht spreken met gezag. Zo wordt het Woord verkondigd. Dat Woord is levend en krachtig. Het geheim is God de Heilige Geest. Die opent harten. Dan hoor je: God roept mij. We heb-

ben de prediking van het Woord niet te vervangen door drama of toneel. Alleen het Woord, de verkondiging daarvan, en niet anders. En dan wet en Evangelie. De wet die aanwijst wat er mis is tussen God en mij, en het Evangelie: "geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden". Dat Evangelie komt tot verloren zonen en dochters. Neen – we kunnen "het" niet pakken. Maar de Heilige Geest weet raad.

Tenslotte sprekend over de uitvoering van de opdracht zei de prediker dat een predikant altijd dienst heeft. Tijdig en ontijdig. Dat geldt ook mensen. Dus ook als de komst van de dominee niet zo uitkomt. En dat niet met de botte bijl. Alleen in liefde. Ook weerleggen, want er zijn zoveel dwalingen. Mensen zetten zo vaak de stekels op. Toch bestraffen, vermanen, ook als het moeilijkheden meebrengt. Dat alles dient te geschieden in lankmoedigheid. Lankmoedigheid dat wil zeggen veel kunnen verdragen. Die lankmoedigheid komt ergens vandaan. Niet van jezelf. Christus heeft in Paulus' leven al Zijn lankmoedigheid betoond. Dat nu is tot voorbeeld. Zo lankmoe-

dig is God in Jezus Christus. Omdat het voor Paulus kon, kan het ook voor u, voor mensen die de dood verdienen. Kent u die ene Naam in Wie God al Zijn lankmoedigheid betoont?

Als antwoord op de prediking zongen we Psalm 33:2 "Want het woord des HEEREN, 't Richtsnoer Zijner daân, is volmaakt rechtvaardig, Al onz' achtting waardig, Eeuwig zal 't bestaan". Aan het einde van deze dienst mocht dominee Visser voor de eerste maal de gemeente de zegen van de Heere opleggen. Er volgde nog een drietal toespraken. Een door Ds. Wallet, namens de classis en als consulent. Een door de loco-burgemeester en een door ouderling Vuyst namens kerkenraad en gemeente. Tenslotte werd een dankwoord gesproken door Ds. Visser. We zijn met Ouderkerk aan de Amstel verblijd. We zijn ook daarom verblijd omdat Ds. Visser de vijfde predikant mag zijn uit de gemeente Scheveningen. Maar we zijn het meest verblijd omdat de Koning der Kerk ook vandaag nog uitzendt verkondigers van de zeer blijde Boodschap.

Ds. Van Zonnevel

Voor de Jeugd

Geestelijke wapenuitrusting (5) 'Schoenen van de bereidwilligheid van het Evangelie des vredes'

Als we verder gaan met het beeld van de Romeinse wapenuitrusting, vestigt Paulus onze aandacht op de schoenen. (Efeze 6:15) Hij doelt op de levenswandel van elke christen. Daarin komt de liefde van de ware christen uit tot de HEERE en Zijn dienst. Om goed te kunnen te wandelen, heb je goede schoenen nodig. Dat geldt ook voor de wandelroute naar de hemel. Het is van belang om na te gaan of we 'geschoeid zijn met de bereidwilligheid van het Evangelie des vredes'.

Typering van deze schoenen

Voor een Romeins soldaat waren goede schoenen van belang voor lange reizen of dagmarsen. Het ging om een soort sandalen, die door stevige leren banden opgebonden werden tot aan de knieën. Ze beschermden de voeten, de enkels en de onderbenen. Deze sandalen waren gemaakt van sterk materiaal, bestand tegen klemmen en strikken. Bovendien kon men zich soepel verplaatsen. Paulus gebruikt het als beeld voor de geestelijke schoenen

van een christen. Het merk van deze schoenen is: De bereidwilligheid van het Evangelie des vredes. We moeten dan niet alleen denken aan de bereidheid van iedere christen om het Evangelie in deze wereld uit te dragen. Het heeft een bredere betekenis. De eerste functie van deze schoenen is, om stevig op je benen te kunnen staan. Zie vers 13 'staande blijven' en vs. 14 'staat dan'. Hoe? Met bereidheid! Dat heeft te maken met je gezindheid, met je instelling. Met bereidheid betekent, vrijwillig, zonder bezwaren, beschikbaar-zijn, met vastheid. 'Van het Evangelie des vredes', dat is het merk van deze geestelijke schoenen of beter gezegd het materiaal. Het Evangelie des vredes is de voedingsbron voor alle geestelijke wandelaars. We willen even voortborduren op het woordje 'vrede'. Van nature missen wij de ware vrede. We hebben God de oorlog verklaard en staan o.l.v. de veldoverste Duivel. Nu komt God ons allen op te eisen. We zijn onwillig. (Lees Psalm 2) Gods pijlen treffen in het hart. (Psalm 45:6) Als we voor een ogenblik geraakt worden en overtuigd worden van onze zondige toestand, willen we vrede sluiten met God door Hem te

gehoorzamen. Toch is dat niet de prijs waarmee wij met God verzoend kunnen worden. Boven het kerkje van Elburg staat: 'Vrede door het bloed des kruises'. Gods Geest gaat jou daarvan overtuigen. Je leert smeken om het Goddelijke pardon. Je ziet uit naar de bekendmaking van het Evangelie des vredes. Hoe liefelijk zijn de voeten van degenen die de vrede boodschappen! Wat is het een eeuwig wonder als de Vredenvorst zich aan je zielsoog laat zien en spreekt: 'Mijn vrede geef Ik u en mijn vrede laat Ik u'. Als deze vrede door de Heilige Geest wordt toegepast, word je een bereidwillig strijder onder de banier van het Evangelie.

Gebruik van de schoenen

Wanneer je als geestelijk strijder deze schoenen van de bereidwilligheid van het Evangelie des vredes hebt aangedaan, ga je in beweging komen. Je gehoorzaamt de oproep om de Evangeliebaan te betreden, om de Evangeliestrijd aan te gaan. Zoals Paulus het zegt tegen de Filippenzen: "Alleenlijk wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus".

Wat houdt dat in?

1. Leven door het geloof alleen. Je zweert alles af wat van het vlees is, van je eigen zondige natuur. Alle eigen wettische overblijfselen. Ik bedoel daar niet mee, dat je een los en zondig leven er op na houdt. Dat begrijp je wel. Een wettisch beginsel, houdt in dat je probeert in eigen kracht vroom te zijn. Dan probeer je zelf vruchten te maken, maar die zijn niet echt. Het gaat om een evangelisch beginsel. Dat houdt in; leven uit de ware Wijnstok de Heere Jezus Christus. Dat gaat niet zo maar. Al bezitten we het ware geloof, dan kunnen we nog terugvallen in een wettische geest. Altijd willen we God een handje helpen. Denk maar aan Abraham. Hij zei tegen God: "Och dat Ismael voor Uw aangezicht leve". Op dat moment leefde hij niet uit Gods belofte en viel hij terug om in eigen kracht de zaak voor elkaar te krijgen.
2. De weg die met deze schoenen wordt in geslagen, is die van de waarachtig bekering (zondag 33). We noemen dit ook wel de evangelische heiligmaking. Ik zal proberen het voor jou uit te leggen. Het houdt in; de doding van mijn zondige natuur, niet door de werken van de wet, maar door het geloof in Christus. Als we het zelf weer proberen, is dat vaak een teken dat je

nog veel te positief over jezelf denkt en te gering over de kracht van je eigen zondige natuur. Ik ben zelf niet opgewassen tegen mijn ongelooft, hoogmoed, onwaakzaamheid, ongeduld, moedeloosheid, jaloezie, enz. Breng alles bij het kruis van Christus en nagel daar heel je zondig bestaan aan vast! Daar ontvang je ook de kracht om tot eer van God en Christus te leven.

3. Dit alles maakt je bereid tot offervaardigheid (Hand. 21:13, Luk. 22:32), tot goede werken (Titus 3:1), tot getuigen van de hoop die in je is (1 Petr. 3:15), om zelf op te treden als vredestichter en uiteindelijk om de Hemelse bruidegom te ontmoeten (Matth. 24:44, Openb. 19:7/21:2).

Het is weer heel wat. Ik hoop dat je het een beetje begrijpt. Maak er studie

De Stichting Begeleidingscentrum Gereformeerd Schoolonderwijs (BGS) is een onderwijsverzorgingsinstelling ten behoeve van de reformatorische scholen voor primair onderwijs. De begeleiding richt zich op leerkrachten, schoolmanagement en leerlingen. Het hoofdkantoor van het BGS is gevestigd te Ridderkerk. In Apeldoorn, Veenendaal en Kapelle (Zeeland) zijn regiokantoren gevestigd.

Het bestuur van de Stichting Begeleidingscentrum Gereformeerd Schoolonderwijs roept voor haar hoofdkantoor in Ridderkerk gegadigden op voor de volgende functies:

Secretaresse (M/V)

Deze vacature betreft een fulltime functie.

Voor het verrichten van algemene secretariële werkzaamheden zijn wij op zoek naar iemand die:

- in het bezit is van een havo- of vwo-diploma;
- een secretarisseopleiding gevolgd heeft;
- ervaring heeft met het werken met Office 2000;
- belangstelling voor het onderwijs heeft;
- over goede contactuele eigenschappen beschikt.

Bibliothecalesse (M/V)

Deze vacature betreft een parttime functie (0,6 fte).

Tot de werkzaamheden van de bibliothecalesse behoren:

- het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van het te voeren beleid met betrekking tot de bibliotheek/mediatheek;
- het verrichten van bibliotheek- en documentatiewerkzaamheden;
- het beheren van de bibliotheek en de mediatheek;
- het ontsluiten van documenten uit de collectie van de bibliotheek;
- het uitvoeren van andere voorkomende administratieve werkzaamheden.

Wij zoeken voor deze functie iemand die:

- in het bezit is van een havo- of vwo-diploma;
- belangstelling heeft voor onderwijskundige zaken;
- belangstelling voor automatisering en een goede kennis van Office 2000;
- over goede contactuele eigenschappen beschikt.

Van de sollicitanten wordt verwacht dat zij:

- instemmen met de grondslag van de Stichting: Gods Woord en de Drie Formulieren van Enigheid;
- dooplid of belijdend lid zijn van één der kerken die zich gebonden weten aan de grondslag van de Stichting;
- woonachtig zijn in (de directe omgeving van) Ridderkerk.

Belangstellenden voor één van deze functies of een combinatie van deze functies worden uitgenodigd hun sollicitatie, met vermelding van personalia, opleiding, ervaring en referenties binnen een week na verschijning van dit blad te zenden aan het bestuur van de Stichting BGS, Postbus 433, 2980 AK Ridderkerk.

Voor het verkrijgen van nadere inlichtingen kan men zich wenden tot de directeur, Drs. N.J. Teerds, tel. BGS-kantoor: 0180-442600.

't Boekendal

Winkelcentrum Urkerhard

Nagel 48, 8321 RG Urk

Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

**Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten**

Verzending door heel Nederland

NOG RUIMTE OP TEXEL

Vrijstaande 6-8 pers. bungalows en 4-6 pers. caravans op rustig gelegen park.

Nog vrij na 23 augustus.

Bel voor de folder: 0222-318391.

**BUNGALOWPARK
De Verrassing**

Oosterend, Texel

Friedensstimme Zorgt voor

- Bijbels
- christelijke lectuur
- Russische evangelisten en hun gezinnen

Uw gebed en meeleven zijn daarbij nodig!
Stort uw hart uit op gironummer 41 32 334

Meer info? Bel (0182) 53 85 44.

Stichting Friedensstimme, Postbus 15, 2800 AA Gouda

van. Is het je belijdenis: "Ik zet mijn treden in Uw spoor, opdat mijn voet niet uit zoud'glijden". Dan haat je de zonden en bestrijd je ze uit liefde. Strijdend onder de Evangeliebanier. Zo wordt de reis op de Evangeliebaan begonnen en voleindigd.

Ontvang de hartelijke groeten van jullie vriend,

Ds. K. Visser

Boekbesprekingen

Dr. S.D. Post, Bernardus Smijtegelt, 201 blz., f. 38,50, Uitgeverij Den Hertog- Houten. In dit populair-wetenschappelijke boek wordt op boeiende, goed-leesbare wijze een levensbeschrijving gegeven van Smijtegelt en een overzicht van de werken die tot op vandaag gelezen worden. Smijtegelt leefde van 1665-1739. Smijtegelt is predikant te Borssele, Goes en Middelburg geweest. Het gewone volk was zeer aan hem verbonden. Het kwam voor dat hij vanaf de kansel kritiek leverde op het leven en de politiek van de regenten, de toenmalige plaatselijke regeerders. Smijtegelt is tot vandaag

bekend vanwege zijn keurstoffen, catechismuspreken en het gekrookte riet. Moge dit boek, dat zich vlot laat lezen, een aansporing zijn kennis te nemen van de inhoud van de werken van Smytegelt. Achterin is een lijst opgenomen van noten met de vindplaatsen in de werken van Smytegelt, zodat u het zelf citaten kunt naslaan in het verband waarin het oorspronkelijk stond. Een register van personen vergemakkelijkt het gebruik van dit boek. Smytegelt overleed op 74-jarige leeftijd. Maandenlang zat hij thuis, oud en ziek. Maar de eenzaamheid verdroef hem niet omdat hij God tot zijn gezelschap had. Hij zag uit naar het eeuwige leven. 'Ik kan niet langer leven. Och Heere, neem mijn ziel weg. Het sterven is mij beter dan het leven. Ik heb een begeerte om ontbonden te wezen en met Christus te zijn. Dat is mij verre het beste.' Op de ochtend van zijn sterven sprak hij deze woorden: 'Nu zal het haast gedaan zijn. Het zal niet lang meer duren. Mijn ontbinding is aanstaande.' We lezen op blz. 182: "Het was even voor half tien, toen Bernardus Smijtegelt stierf. Het was een zachte dood. In zekere zin een echte euthanasie."

BKG

Stichting Bureau Kraam & Gezinshulp.

omdat zorg meer is dan geholpen worden.....

*Wij bieden u verantwoorde Kraamzorg en Gezinszorg indien u niet verzekerd bent tegen ziektekosten, **maar ook** als u verantwoorde zorg op maat wenst. Bij de BKG staat het gezin centraal en dat betekent (soms) meer dan standaard hulpverlening. Helpende handen zijn belangrijk, maar principieel verantwoorde zorg voor uzelf en uw gezin is de basis voor een goed herstel.*

Onze verzorgenden zijn Rijksgediplomeerd en werken via bemiddeling van de Stichting BKG in gezinnen met een reformatoerisch kerkelijke achtergrond door geheel Nederland.

Neem contact op om uw mogelijkheden te bespreken en u ontvangt vrijblijvend het BKG informatiepakket.

U kunt de BKG bereiken via onze centrale inlichtingen en inschrijftelefoon voor **kraamzorg en gezinszorg**,

0341-270778.

(Bij voorkeur tijdens werkdagen tussen 09.00.uur en 12.00.uur.)

Lukt u het u niet persoonlijk contact met ons te krijgen spreekt u dan onze voicemail in. U wordt dan zo spoedig mogelijk teruggebeld.

BKG, de zorgverlener die voelt wat u bedoelt!